

POWIATOWY URZĄD PRACY

ul. 1 Maja 8 18-200 Wysokie Mazowieckie, skryt. poczt. 53

☎ 275-86-12, fax. 275-86-13
e-mail biwy@praca.gov.pl

RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH W POWIECIE WYSOKOMAZOWIECKIM

w I półroczu 2009 roku

Październik 2009

1. WSTĘP	3
2. ANALIZA BEZROBOCIA WEDŁUG ZAWODÓW.	4
2.1. Bezrobotni według zawodów.	4
2.2. Napływ bezrobotnych według zawodów	7
2.3. Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy.	8
3. ANALIZA OFERT PRACY.	9
3.1. Oferty pracy według zawodów.	9
3.2. Oferty pracy według PKD	12
4. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH.	12
4.1. Zawody deficytowe i nadwyżkowe	12
4.2. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych	16
4.3. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie	17
4.4. Szansa uzyskania oferty w zawodzie	18
5. PODSUMOWANIE	19

1. WSTĘP

Powiatowy Urząd Pracy w Wysokiem Mazowieckiem zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy opracował analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych za I półrocze 2009 roku. Jest ona jednym z zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy.

Analiza dotycząca struktury bezrobocia i ofert pracy według zawodów w swoim założeniu jest źródłem informacji dla instytucji i pracodawców mających wpływ na lokalny rynek pracy. Niniejsza analiza poświęcona została diagnozie dopasowania strukturalnego rynku pracy w odniesieniu do populacji bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wysokiem Mazowieckiem.

Celem poniższego raportu jest poznanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych, a więc tych o większym zapotrzebowaniu niż liczba potencjalnych pracowników, jak też takich, na które popyt jest znikomy lub w ogóle nie występuje, tak aby skoordynować kierunki kształcenia i szkolenia bezrobotnych z potrzebami rynku pracy. Raport może być pomocny w:

- określaniu odpowiednich kierunków szkolenia bezrobotnych przez Urząd Pracy;
- ułatwieniu władzom oświatowym w dostosowaniu kierunków kształcenia zawodowego do zmieniających się potrzeb rynku pracy;
- przygotowaniu programów w celu aktywizacji osób bez kwalifikacji zawodowych, długotrwale bezrobotnych i wykluczonych społecznie w celu powrotu ich na rynek pracy.

Głównymi odbiorcami przeprowadzonej analizy zawodów deficytowych i nadwyżkowych będą:

- powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy,
- centra edukacji i kształcenia kadr,
- dyrektorzy szkół ponadgimnazjalnych,
- instytucje szkoleniowe,
- władze oświatowe wszystkich szczebli,
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

Ranking został opracowany zgodnie z „Zaleceniami metodycznymi do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych”, opracowanymi przez Departament Rynku Pracy w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej. Źródłami informacji były dane zgromadzone przez Powiatowy Urząd Pracy w I półroczu 2009 roku.

2. ANALIZA BEZROBOCIA WEDŁUG ZAWODÓW.

2.1. Bezrobotni według zawodów.

W powiecie wysokomazowieckim na dzień 30.06.2009r. zarejestrowanych było 1.706 bezrobotnych to jest o 80 mniej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego. Większość zarejestrowanych bezrobotnych posiadało zawód, mimo to grupa bez zawodu była znacząca i stanowiła 24,6% ogółu bezrobotnych.

Powiat wysokomazowiecki charakteryzuje się niskim stopniem urbanizacji i dużym udziałem ludności związanej z rolnictwem. W związku z powyższym mieszkańcy powiatu to głównie ludność wiejska, często utrzymująca się z pracy we własnych gospodarstwach rolnych.

Struktura bezrobotnych według kwalifikacji zawodowych w układzie grup dużych wskazuje, że najliczniejszą kategorię tworzyły osoby posiadające zawody z grupy **robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń (kod grupy 72)**. Stanowiły one 13,6859% ogółu bezrobotnych i 11,5881% długotrwale bezrobotnych. Zarejestrowani to przede wszystkim: ślusarze, mechanicy pojazdów samochodowych, mechanicy-monterzy maszyn i urządzeń.

Drugą pod względem wielkości grupę tworzyli bezrobotni sklasyfikowani w grupie **pracownicy pozostałych specjalności (kod grupy 34)**. Omawiana grupa dotyczy 10,2644% ogółu bezrobotnych, w tym 25,0003% absolwentów oraz 6,4378% długotrwale bezrobotnych. W w/w grupie dominują pracownicy ds. finansowych i handlowych gdzie indziej nie sklasyfikowani, agenci ds. sprzedaży (handlowcy) oraz organizatorzy turystyki i pokrewni.

Trzecią kategorię osób tworzyli bezrobotni sklasyfikowani w grupie **pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (kod grupy 74)**. Stanowili oni 10,1089% ogółu osób bezrobotnych, w tym 12,0173% długotrwale bezrobotnych. Zarejestrowani to głównie: krawcy, stolarze, masarze, piekarze, cukiernicy.

Duży odsetek stanowią także osoby posiadające kwalifikacje zawodowe należące do grupy **średni personel techniczny (kod grupy 31)**. Wskaźnik dla tej grupy wynosi 9,5646% ogółu bezrobotnych, w tym 12,0371% absolwentów i 7,7254% długotrwale bezrobotnych. Zarejestrowani to przede wszystkim technicy mechaniczni, technicy informatycy, technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni.

Następne dość liczne grupy zawodów wśród zarejestrowanych bezrobotnych to **średni personel w zakresie nauk biologicznych i ochrony zdrowia (kod grupy 32)**. Wskaźnik dla

tej grupy wynosi 9,3315% ogółu bezrobotnych, w tym 23,1480% absolwentów i 5,5795% długotrwale bezrobotnych. Zarejestrowani to przede wszystkim technicy rolnicy, leśnicy oraz technicy technologii żywności.

Z kolei najmniej licznymi grupami byli bezrobotni sklasyfikowani w grupach :

- **Kierownicy małych przedsiębiorstw (kod grupy 13)** Stanowili 0,0778% ogółu bezrobotnych. Nie było w tej grupie ani absolwentów ani osób długotrwale bezrobotnych.
- **Nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy (kod grupy 33).** Stanowili 0,0778% ogółu bezrobotnych. Nie było w tej grupie absolwentów natomiast długotrwale bezrobotni stanowili 0,4292%.
- **Leśnicy i rybacy (kod grupy 63).** Stanowili 0,0778% ogółu bezrobotnych. Nie było w tej grupie ani absolwentów ani osób długotrwale bezrobotnych.
- **Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni (kod grupy 92).** Stanowili 0,1555% ogółu bezrobotnych. Nie było w tej grupie ani absolwentów ani osób długotrwale bezrobotnych.
- **Kierownicy dużych i średnich organizacji (kod grupy 12)** Stanowili oni 0,1556%. Nie było w tej grupie absolwentów natomiast długotrwale bezrobotni stanowili 0,4292%.
- **Ogrodnicy (kod grupy 62)** Stanowili 0,1556% ogółu bezrobotnych. Nie było w tej grupie ani absolwentów ani osób długotrwale bezrobotnych.
- **Pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów (kod grupy 42)** Stanowili 0,2334%. Nie było w tej grupie absolwentów natomiast długotrwale bezrobotni stanowili 1,2876%.

W poniższej tabeli zawarto wykaz zawodów (o kodzie sześciocyfrowym), w których liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy jest wysoka.

Bezrobotni wg zawodów w powiecie wysokomazowieckim – stan na 30.06.2009r.

LP.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	w tym				
				kobiety	Absolwenci		powyżej 12 miesięcy	
					Razem	Kobiety	Razem	Kobiety
1.	"000000"	Bez zawodu	420	213	44	37	18	9
2.	"522107"	Sprzedawca	85	77	0	0	15	14
3.	"341902"	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	69	55	15	10	10	9
4.	"321208"	Technik rolnik	60	24	5	0	8	6
5.	"311502"	Technik mechanik	51	4	6	0	6	1
6.	"723105"	Mechanik samochodów osobowych	42	0	0	0	1	0
7.	"722204"	Ślusarz	36	2	0	0	9	2
8.	"613101"	Rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej [zawód szkolny: Rolnik]	34	19	0	0	9	7
9.	"743304"	Krawiec	33	32	1	1	7	7
10.	"312102"	Technik informatyk	27	13	0	0	5	2
11.	"723106"	Mechanik pojazdów samochodowych	26	0	1	0	0	0
12.	"321309"	Technik technologii żywności – przetwórstwo mleczarskie	25	10	13	4	1	1
13.	"512201"	Kucharz	24	18	0	0	4	4
14.	"931301"	Robotnik budowlany	23	0	0	0	8	0
15.	"514102"	Fryzjer [zawody szkolne: Fryzjer, Technik usług fryzjerskich]	20	17	1	1	4	4
16.	"241102"	Ekonomista	18	13	6	5	2	2
17.	"341501"	Handlowiec [zawód szkolny: Technik handlowiec]	18	9	0	0	1	1
18.	"341404"	Organizator usług hotelarskich	17	11	7	5	0	0

		[zawód szkolny: Technik hotelarstwa]						
19.	"712102"	Murarz	17	0	0	0	2	0
20.	"247901"	Specjalista administracji publicznej	15	9	3	3	3	1
21.	"741203"	Piekarz	15	0	0	0	2	0
22.	"913207"	Sprzątaczką	15	15	0	0	5	5
23.	"723304"	Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	13	0	0	0	2	0
24.	"741201"	Cukiernik	13	13	0	0	1	1
25.	"742204"	Stolarz	13	0	0	0	2	0
26.	"914103"	Robotnik gospodarczy	13	1	0	0	7	1
27.	"244104"	Pedagog	12	11	4	4	1	1
28.	"419101"	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	11	8	0	0	2	2
29.	"512202"	Kucharz małej gastronomii	11	8	0	0	0	0
30.	"641101"	Rolnik pracujący na własne potrzeby	11	7	0	0	2	1
31.	"741104"	Rzeźnik wędliniarz	11	2	0	0	2	0
32.	"311209"	Technik ochrony środowiska	10	10	5	5	0	0

Z rankingu zawodów i specjalności wynika, że spośród 1286 osób bezrobotnych z określonym zawodem, zarejestrowanych w urzędzie pracy w końcu czerwca 2009 roku najliczniejszą grupę stanowili sprzedawcy – 85 osób (4,9% ogółu osób bezrobotnych).

Kolejną grupę osób bezrobotnych co do liczebności stanowią asystenci ekonomiczni, technicy rolnicy, i technik mechanik, odpowiednio 69 (4,0%), 60 (3,5%) i 51 (3,0%) osób bezrobotnych.

2.2. Napływ bezrobotnych według zawodów

W okresie sześciu miesięcy 2009 roku do Powiatowego Urzędu Pracy zgłosiło się 1.613 osób, tym 765 kobiet. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby bez zawodu 430 osób. Kobiety bez wyuczonego zawodu stanowiły 31,11% ogółu kobiet napływających do rejestrów bezrobotnych.

Spośród osób posiadających kwalifikacje zgłaszających się do PUP najczęściej rejestrowało się z grupy zawodów **robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń (kod grupy 72)**. Stanowili 13,0107% ogółu rejestrujących się osób. Należą do niej, mechanicy samochodów osobowych (44 osoby), ślusarze (36 osób) i mechanicy pojazdów samochodowych (25 osób, w tym 11 absolwentów).

Drugą w kolejności grupą był **średni personel techniczny (kod grupy 31)**. Stanowił on 11,5807% ogółu rejestrujących się bezrobotnych. Bez pracy pozostawali: technik mechanik (61 osób, w tym 18 absolwentów), technik informatyk (23 osoby, w tym 7 absolwentów) i technik ochrony środowiska (14 osób, w tym 10 absolwentów).

Trzecią grupą zawodów, w której napływ bezrobotnych na ewidencję urzędu był znaczny stanowią **pracownicy pozostałych specjalności (kod grupy 34)**. Stanowili 11,4116% ogółu rejestrujących się osób. Należą do niej asystenci ekonomiczni zawod szkolny: technik ekonomista (64 osoby, w tym 25 absolwentów), organizator usług hotelarskich zawod szkolny: technik hotelarstwa (22 osoby, w tym 13 absolwentów), handlowiec zawod szkolny: technik handlowiec (21 osób, w tym 4 absolwentów).

Bez pracy pozostawały także osoby z grupy **74 tj. pozostali robotnicy przemysłowi rzemieślnicy** (9,9746%). Największy odsetek rejestrujących się osób zanotowano w zawodzie krawiec (28 osób, w tym 3 absolwentów), piekarz (26 osób, w tym 2 absolwentów), stolarz (11 osób).

Osoby o wysokich kwalifikacjach tj. **pozostali specjaliści (grupa 24)** stanowili 7,5233% ogółu zarejestrowanych. W grupie tej bez pracy pozostawali m. in. pedagodzy (17 osób, w tym 8 absolwentów), ekonomiści (16 osób, w tym 7 absolwentów), specjaliści administracji publicznej (15 osób, w tym 7 absolwentów).

2.3. Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy.

Osoby poprzednio pracujące a zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wysokiem Mazowieckiem na koniec I półrocza 2009 roku stanowiły 61% ogółu zarejestrowanych. Analiza bezrobotnych według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy wykazała, iż największą grupę stanowią osoby dla których nie udało się zidentyfikować rodzaju prowadzonej działalności przez pracodawców (474) – 45,5%. Natomiast 196 osób (18,8%) pracowało w przetwórstwie przemysłowym, a ostatnim miejscem pracy dla 123 bezrobotnych (11,8%) był pracodawca zajmujący się handlem hurtowym i detalicznym,

naprawą pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego.

Kolejną grupę stanowiły osoby bezrobotne pracujące w budownictwie - 47 osób (4,5%).

Sekcja administracja publiczna i obrona narodowa; zabezpieczenia publiczne reprezentowana jest przez 39 osób (3,7%).

Spośród 16 analizowanych sekcji PKD ostatniego miejsca pracy najniższy odsetek zarejestrowanych bezrobotnych dotyczył sekcji: gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, obsługa nieruchomości, górnictwo i wydobywanie, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (0,09% ogółu bezrobotnych poprzednio pracujących), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (0,3%).

Nie zanotowano natomiast osób bezrobotnych poprzednio pracujących w sekcji: organizacje i zespoły eksterytorialne.

3. ANALIZA OFERT PRACY.

3.1. Oferty pracy według zawodów.

Bardzo istotnym elementem rankingu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest analiza napływu ofert pracy, która pozwala na określenie nadwyżki i deficytu zasobów pracy w układzie zawodów i specjalności, grup zawodów, jak również sekcji działalności gospodarczej. Należy jednak pamiętać, że pomimo wielu pracodawców nie zgłasza informacji o wolnych miejscach zatrudnienia, dlatego też dane urzędów pracy nie mają charakteru wyczerpującego.

W I kwartale 2009 roku zgłoszono do urzędu i pozyskano 830 ofert pracy, o 152 oferty więcej niż analogicznym okresie roku ubiegłego.

Strukturę pozyskanych ofert pracy według grup zawodów przedstawia poniższe zestawienie, w którym wyodrębniono najliczniej występujące grupy zawodów według stanu na 30.06.2009r.

Lp.	Kod zawodu	Nazwa grup zawodów	Oferty pracy	
			zgłoszone w I półroczu 2009 roku	w końcu półrocza 2009 roku
1.	41	Pracownicy obsługi biurowej	168 ofert	1 oferta
2.	52	Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	136 ofert	3 oferty
3.	91	Pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach	100 ofert	0 ofert
4.	51	Pracownicy usług osobistych i ochrony	92 oferty	4 oferty
5.	93	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	57 ofert	0
6.	34	Pracownicy pozostałych specjalności	53 oferty	3 oferty
7.	71	Górnicy i robotnicy budowlani	48 ofert	7 ofert

Analizując dane przedstawione w załączniku T-I/P-3a dotyczące struktury ofert pracy w układzie grup dużych oraz elementarnych według klasyfikacji zawodów i specjalności wyodrębnić można propozycje zatrudnienia kierowane do:

➤ **Pracowników obsługi biurowej:**

- Pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej nie sklasyfikowani (419190) – 38 ofert pracy
- Pracownik biurowy (zawód szkolny: Technik prac biurowych) (419101) – 102 oferty
- Magazynier (413103) - 18 ofert
- Sekretarka (411101) – 5 ofert
- Pracownik kancelaryjny (419104) - 3 oferty
- Asystent ekonomiczny (419101) i listonosz (414101) – po 1 ofercie

➤ **Modelki, sprzedawców i demonstratorów w tym:**

- Sprzedawca (522107) – 133 oferty
- Sprzedawca w stacji paliw (522108) – 1 oferta

- ekspedienta w punkcie usługowym (522104) – 1 oferta
- księgarz (522106) – 1 oferta

➤ **Pracowników przy pracach prostych w handlu i usługach:**

- Robotnik gospodarczy (914103) – 57 ofert
- Sprzątaczką (913207) – 17 ofert
- Pomoc kuchenna (913204) – 11 ofert
- Pracznica (913302) – 2 oferty
- Pozostałe pomoce i sprzątacznki biurowe, hotelowe i podobne (913290) – 7 ofert
- Operator myjni (914202) – 1 oferta
- Dozorca (915202) – 2 osoby
- Szatniarz (915205) – 1 osoba

Łącznie oferty skierowane do tych trzech grup zawodowych stanowiły 48,31% (401 oferty) ogółu ofert pracy zgłoszonych do urzędu pracy w I półroczu 2009 roku

Inne, również licznie zgłaszane oferty pracy dotyczyły pracy w zawodach:

- Robotnik budowlany (931301) – 35 ofert
- Stolarz (742204) – 22 oferty
- Kucharz (512201) – 19 ofert
- Magazynier (413103) – 18 ofert
- Opiekunka dziecięca (513102) – 15 ofert
- Fryzjer (514102) – 15 ofert

Na koniec omawianego okresu w dyspozycji urzędu pozostawało 31 ofert pracy. Na aktualność wolnych miejsc pracy na koniec miesiąca czerwca 2009 roku wpłynęło zgłoszenie ofert pracy pod koniec okresu sprawozdawczego, jak również brak decyzji ze strony pracodawców co do zatrudnienia kierowanych bezrobotnych.

3.2. Oferty pracy według PKD

W I półroczu 2009 roku pracodawcy reprezentujący z różnych sekcji PKD zgłosili do PUP 830 ofert pracy. Wolne miejsca pracy zgłaszane były głównie przez pracodawców reprezentujących sekcje PKD wymienione poniżej:

- Handel hurtowy 223 oferty
- Przetwórstwo przemysłowe 115 ofert
- Administracja publiczna 86 ofert
- Edukacja 51 ofert
- Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją – 39 ofert
- Pozostała działalność usługowa – 37 ofert
- Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – 37 ofert

Oferty pracy pochodzące z powyższych sekcji klasyfikacji działalności stanowiły ponad 70% ogółu wszystkich pozyskanych ofert pracy. Zdecydowanie nieliczne oferty pracy wpływały do urzędu z sekcji górnictwo i wydobywanie – 2 oferty, działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 1 oferta.

4. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH.

4.1. Zawody deficytowe i nadwyżkowe

Zjawisko deficytu lub nadwyżki w poszczególnych zawodach odnosi się do stosunku średniej miesięcznej liczby zgłoszonych ofert pracy w danym zawodzie w I półroczu 2009 roku do średniej miesięcznej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w danym zawodzie w analogicznym okresie. Aby prawidłowo zrozumieć opisywaną kategorię należy wyjaśnić pojęcia zawodu deficytowego i nadwyżkowego:

Przez **zawód deficytowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Przez **zawód nadwyżkowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Zawody, dla których średnia miesięczna liczba bezrobotnych wynosi zero, wskazuje na fakt braku możliwości obliczenia wskaźnika. Zawodów takich było 182 na 342 występujących.

Z prowadzonych w ostatnich latach analiz wynika, że na wysokomazowieckim rynku pracy zawody deficytowe występują rzadziej aniżeli zawody nadwyżkowe. Oznacza to, że trudno jednoznacznie i bardzo wyraźnie określić, na które zawody występuje duże i nie realizowane zapotrzebowanie ze strony pracodawców.

W związku z powyższym, w pełni rzeczywisty popyt na poszczególne zawody powinien być rozpatrywany z uwzględnieniem wszystkich możliwych źródeł pozyskiwania nowych pracowników. Często zdarzają się bowiem sytuacje, że pracodawcy poszukując pracowników korzystają nie tylko z usług urzędów pracy, traktując je jako alternatywne źródło pozyskiwania nowego personelu w stosunku do innych dostępnych metod rekrutacyjnych.

Do prezentacji i analizy zaliczono wszystkie zawody, dla których wskaźnik intensywności deficytu (stosunek średniej miesięcznej liczby ofert pracy zgłoszonych w badanym okresie do średniej miesięcznej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w tym okresie) jest wyższy niż 1,1.

Zawody deficytowe

(26 zawodów deficytowych wg wskaźnika intensywności deficytu w I półroczu 2009 roku.)

	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności deficytu zawodów w I półroczu 2009 r.
1.	4191	Pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	20,4286
2.	9141	Gospodarze budynków	6,3333
3.	8323	Kierowcy samochodów ciężarowych	6,0000
4.	7124	Robotnicy budowy dróg i pokrewni	6,0000
5.	5131	Opiekunki dziecięce	5,3333
6.	3225	Asystenci weterynaryjni	4,0000
7.	9132	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i podobne	3,5000
8.	4131	Magazynierzy i pokrewni	3,0000
9.	6212	Ogrodnicy terenów zieleni	3,0000
10.	7132	Posadzkarze i pokrewni	3,0000
11.	3432	Księgowi	3,0000

12.	7423	Ustawiacze-operatorzy maszyn do obróbki drewna i pokrewni	3,0000
13.	5123	Kelnerzy i pokrewni	2,7778
14.	2321	Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych	2,7500
15.	9312	Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	2,5000
16.	3431	Pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	2,5000
17.	7123	Cieśle, stolarze budowlani i pokrewni	2,5000
18.	9321	Robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	2,3333
19.	7437	Tapicerzy i pokrewni	2,0000
20.	6211	Ogrodnicy producenci warzyw, kwiatów i pokrewni	2,0000
21.	7345	Introligatorzy* (zawód szkolny: Introligator - obejmuje grupę elementarną 7345)	2,0000
22.	9313	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	1,7500
23.	5221	Sprzedawcy i demonstratorzy	1,7000
24.	7136	Monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych* (zawód szkolny: Monter instalacji i urządzeń sanitarnych - obejmuje grupę elementarną 7136)	1,6667
25.	7422	Stolarze i pokrewni	1,2105
26.	3224	Fizjoterapeuci i pokrewni	1,2000

Zawody **zrównoważone** (wartość wskaźnika zawiera się w przedziale 0,9-1,1) to zawody wykazujące równowagę na rynku pracy. Poniższa tabela przedstawia zawody zrównoważone występujące na wysokomazowieckim rynku pracy. Jest ich relatywnie mniej niż zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

LP.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1.	3111	Technicy nauk chemicznych, fizycznych i pokrewni	1,0000
2.	2432	Bibliotekoznawcy i specjaliści informacji naukowej	1,0000
3.	5132	Pomocniczy personel medyczny	1,0000
4.	9211	Robotnicy pomocniczy w rolnictwie i pokrewni	1,0000
5.	2431	Archiwiści i muzealnicy	1,0000
6.	7135	Szklarze i pokrewni	1,0000

Zawody nadwyżkowe charakteryzują się głównie tym, że wskaźnik intensywności nadwyżki jest mniejszy niż 0,9. Jest ich znacznie więcej niż zawodów deficytowych.

Zawody nadwyżkowe

(36 zawodów nadwyżkowych wg wskaźnika intensywności nadwyżki w I półroczu 2009 roku)

	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki zawodów
--	------------	--------------	---

			w I półroczu 2008 r.
1.	7121	Murarze i pokrewni	0,8667
2.	7122	Betoniarze	0,7778
3.	5141	Fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni	0,6970
4.	9162	Zamiatacze i pokrewni	0,6667
5.	3415	Agenci do spraw sprzedaży (handlowcy)	0,6667
6.	9152	Portierzy, woźni i pokrewni	0,6000
7.	5159	Pracownicy usług ochrony gdzie indziej niesklasyfikowani	0,6000
8.	5122	Kucharze	0,5938
9.	2149	Inżynierowie i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	0,5000
10.	4121	Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych	0,5000
11.	2331	Nauczyciele szkół podstawowych	0,3333
12.	7223	Ustawiacze-operatorzy obrabiarek skrawających do metali* (zawód szkolny: Operator obrabiarek skrawających - obejmuje grupę elementarną 7223)	0,3333
13.	2239	Specjaliści ochrony zdrowia (z wyjątkiem pielęgniarek i położnych) gdzie indziej niesklasyfikowani	0,2500
14.	3226	Technicy farmaceutyczni	0,2000
15.	4141	Doręczyciele pocztowi i pokrewni	0,2000
16.	2222	Specjaliści technologii żywności i żywienia człowieka	0,2000
17.	7231	Mechanicy pojazdów samochodowych* (zawód szkolny: Mechanik pojazdów samochodowych - obejmuje grupę elementarną 7231)	0,1974
18.	3113	Technicy elektrycy	0,1667
19.	8321	Kierowcy samochodów osobowych	0,1667
20.	7412	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	0,1667
21.	3419	Pracownicy do spraw finansowych i handlowych gdzie indziej niesklasyfikowani	0,1563
22.	3119	Technicy gdzie indziej niesklasyfikowani	0,1250
23.	3114	Technicy elektronicy, telekomunikacji i pokrewni	0,1111
24.	2419	Specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	0,1111
25.	7233	Mechanicy - monterzy maszyn i urządzeń* (zawód szkolny: Mechanik - monter maszyn i urządzeń - obejmuje grupę elementarną 7233)	0,0952
26.	3214	Dietetycy i żywieniowcy	0,0833
27.	2221	Inżynierowie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni	0,0833
28.	7222	Ślusarze i pokrewni	0,0556
29.	2441	Archeolodzy, socjolodzy i pokrewni	0,0526
30.	3121	Technicy informatycy	0,0435
31.	3112	Technicy budownictwa, ochrony środowiska i pokrewni	0,0400
32.	6131	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej	0,0370
33.	7433	Krawcy, kapelusznicy i pokrewni	0,0357
34.	3213	Technicy technologii żywności* (zawód szkolny: Technik technologii żywności - obejmuje grupę elementarną 3213)	0,0238
35.	3212	Technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni	0,0213
36.	3115	Technicy mechanicy	0,0164

Ze zgromadzonego materiału wynika, iż w/w zawody charakteryzują się niedopasowaniem popytu i podaży na rynku pracy. Występowanie większej ilości zawodów nadwyżkowych niż deficytowych oznacza, że istnieje mniejsze zapotrzebowanie na

pracowników o takich czy innych kwalifikacjach niż rzeczywista liczba ludzi je posiadających.

Należy również zauważyć, że statystyki powiatowe nie wykazują licznie występujących ofert pracy, które napływają do służb zatrudnienia w formie ofert pośrednictwa otwartego i bez woli korzystania z aktywnego pośrednictwa ze strony urzędu. Miejsca pracy na tablicach ogłoszeniowych uwzględnione w statystyce ofert pracy znacznie zmieniłyby obraz końcowy ilości i występowania zawodów nadwyżkowych i deficytowych.

4.2. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych

Analizując tabelę rankingu zawodów deficytowych i nadwyżkowych pod względem intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu stwierdzić należy, że wśród 28 dużych grup zawodów w najlepszej sytuacji pozostają **kierowcy i operatorzy pojazdów** (kod grupy zawodów 83) – wskaźnik intensywności nadwyżki wynosi 0,9333 i jest najbliższy wartości 0,9, od której przyjmuje się występowanie równowagi na rynku pracy.

Dla 11 dużych grup zrównowazenie nie jest możliwe, gdyż wartość wskaźnika waha się w przedziale 0,6667 – 0,0286 i w tak dużej nadwyżce są: **operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych** (kod grupy zawodów 81, wskaźnik 0,6667), **pracownicy pozostałych specjalności** (kod grupy zawodów 34, wskaźnik 0,4222), **operatorzy i monterzy maszyn** (kod grupy 82, wskaźnik 0,3125).

Natomiast w 10 dużych grupach, dla których wskaźnik intensywności deficytu wynosi powyżej 1,1 znaleźli się m. in. **pracownicy obsługi biurowej** (kod grupy 41, wskaźnik 9,4615), **górnicy i robotnicy budowlani** (kod grupy 71, wskaźnik 8,4000), czy też **modelki, sprzedawcy i demonstratorzy** (kod grupy 52, wskaźnik 1,7000).

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że dwie grupy zawodów (73) **robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanteryjnych, robotnicy poligraficzni i pokrewni** (92) **robotnicy pomocniczy w rolnictwie, rybołówstwie i pokrewni** osiągnęły wskaźnik 1,0000 (zawody zrównoważone).

Ostatnie trzy pozycje w rankingu zawodów pod względem wielkości wskaźnika intensywności deficytu zawodów zajmują zawody dla których średnia miesięczna liczba zgłoszonych ofert pracy w danym zawodzie wynosiła zero lub była w znikomej ilości w

stosunku do liczby zarejestrowanych bezrobotnych w tym zawodzie, że współczynnik intensywności nadwyżki osiągnął wartość zero. Należą do nich zawody z dużych grup:

- Leśnicy i rybacy
- Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby

4.3. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie

Osoby bezrobotne pozostające w rejestrze ponad 12 miesięcy w końcu czerwca 2009 roku stanowiły 24,2% ogółu osób bezrobotnych. W tej sytuacji ważne jest posiadanie wiedzy dotyczącej kwalifikacji zawodowych osób długotrwałe bezrobotnych. Dokonana analiza bazy pozwoliła ustalić ranking zawodów (według dużych grup) generujących długotrwałe bezrobocie. Na pierwszym miejscu zawodem nadwyżkowym jest grupa **12 – kierownicy dużych i średnich organizacji – 0,5000**. Kolejnymi grupami są **pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach** (kod grupy 91, wskaźnik 0,4717). W dalszej kolejności występują **kierowcy i operatorzy pojazdów** (kod grupy 83, wskaźnik 0,4545) oraz **operatorzy i monterzy maszyn** (kod grupy 82, wskaźnik 0,4074). Najniższy wskaźnik dotyczy grupy 22 czyli **specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia** (wskaźnik 0,0435).

Zarejestrowane osoby długotrwałe bezrobotne występują w 190 grupach zawodowych (elementarnych). Wskaźnik długotrwałego bezrobocia równy 1,0 oznacza, że wszystkie osoby w tych zawodach to osoby długotrwałe bezrobotne. W I półroczu 2009 roku takich grup zawodów było 17, m.in. kasjerzy, nauczyciele przedszkoli, recepcjoniści i rejestratorzy, telefoniści, praczki ręczne i prasowacze, monterzy maszyn i urządzeń mechanicznych, pracownicy domowej opieki osobistej.

Wskaźnik długotrwałego bezrobocia niższy od 1,0, a wyższy od 0,5 oznacza, iż osoby o zawodach z tego przedziału wskaźnika należy zaliczyć do zagrożonych długotrwałym bezrobociem. W 3 grupach zawodów znaleźli się: gospodarze budynków, tynkarze i pokrewni, operatorzy pojazdów wolnobieżnych rolniczych i leśnych.

Wskaźnik długotrwałego bezrobocia równy 0,5 oznacza, iż liczba zarejestrowanych bezrobotnych w danych zawodach, pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, jest o połowę niższa od liczby ogółem zarejestrowanych bezrobotnych w tych zawodach. Grup zawodów o tym wskaźniku było 7. Są to m.in. kaletnicy, rymarze i pokrewni, higieniści, elektrycy budowlani i pokrewni, szwaczki, hafciarki i pokrewni.

Wskaźnikiem długotrwałego bezrobocia o wartości poniżej 0,5 charakteryzowało się 56 zawodów: m. in.: ślusarze i pokrewni, elektromechanicy, kierowcy samochodów osobowych, monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych, sprzedawcy i demonstratorzy, piekarze, cukiernicy cieśle, stolarze budowlani, pomoce domowe i sprzątaczkę, opiekunki dziecięce, operatorzy sprzętu do robót ziemnych i urządzeń pokrewnych, technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni, inżynierowie rolnictwa, krawcy, fryzjerzy, kosmetyczki i pokrewni, kucharze kelnerzy, technicy mechanicy, stolarze, technicy informatycy.

Bardzo duża liczba zawodów bo aż 107 nie generuje długotrwałego bezrobocia.

4.4.Szansa uzyskania oferty w zawodzie

Wskaźnik szansy uzyskania oferty w zawodzie jest to bardzo ważna zmienna, ponieważ pozwala na określenie tych zawodów, w których możliwość znalezienia pracy jest znikoma i wymaga podjęcia działań dążących do doskonalenia lub nabycia nowych umiejętności zawodowych posiadanych przez bezrobotnych. Wylicza się go na podstawie stosunku średniej miesięcznej liczby ofert pracy w danym zawodzie w I półroczu 2009 roku, będącej w dyspozycji urzędu pracy i średniego miesięcznego poziomu rejestrowanego bezrobocia w danym zawodzie w analogicznym okresie.

W oparciu o tabelę zawierającą wszystkie zawody dokonano rankingu zawodów o najwyższym poziomie wskaźnika szansy uzyskania oferty oraz wyboru przykładowych zawodów o zerowym poziomie wskaźnika szansy uzyskania oferty.

Ranking zawodów o najwyższym poziomie wskaźnika szansy uzyskania oferty według stanu na 30.06.2009 roku (grupy zawodów o największych szansach na szybkie znalezienie pracy w wyuczonym zawodzie) przedstawia się następująco:

LP.	Wyszczególnienie(kod grupy zawodów)	Wysokość wskaźnika
1.	Pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	2,1667
2.	Opiekunki dziecięce	1,0666

3.	Przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek	1,000
4.	Telefoniści	0,8333
5.	Robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	0,7143
6.	Introligatorzy* (zawód szkolny: Introligator - obejmuje grupę elementarną 7345)	0,6666
7.	Gospodarze budynków	0,5175
8.	Nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy	0,5000
9.	Ogrodnicy terenów zieleni	0,5000

Poniższa tabela przedstawia przykładowych 15 zawodów o zerowym poziomie wskaźnika szansy uzyskania oferty w I półroczu 2009 roku.

Lp.	Wyszczególnienie	Wysokość wskaźnika
1.	Garbarze skór i pokrewni (zawód szkolny: Garbarz skór - obejmuje grupę elementarną 7441)	0
2.	Kaletnicy, rymarze i pokrewni	0
3.	Matematycy i pokrewni	0
4.	Malarze budowlani i pokrewni	0
5.	Maszyniści silników, kotłów parowych i pokrewni	0
6.	Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni	0
7.	Obuwnicy (zawód szkolny: Obuwnik - obejmuje grupę elementarną 7443)	0
8.	Lekarze	0
9.	Lekarze weterynarii	0
10.	Biolodzy	0
11.	Biotechnolodzy	0
12.	Filolodzy i tłumacze	0
13.	Filozofowie, historycy i politolodzy	0
14.	Higieniści	0
15.	Kierowcy autobusów i motorniczowie tramwajów	0

W przypadku wielu zawodów, dla których wskaźnik szansy uzyskania oferty jest równy zero sytuacja jest diametralnie odmienna. Warto zatem zastanowić się nad możliwością reorientacji zawodowej osób o powyższych kwalifikacjach zawodowych. Kierunek działań wyznaczyć mogą zawody deficytowe, które pokazują, jakich należy dokonywać zmian, aby zaspokoić niewykorzystany potencjał ludzki.

5. Podsumowanie

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych za I półrocze przeprowadzony został już po raz czwarty. Od wielu miesięcy poziom bezrobocia stale się obniża. Ma to bezpośrednie przełożenie na liczbę bezrobotnych w poszczególnych grupach zawodów. Jednak kilkuletnie obserwacje rynku pracy pod kątem zawodów deficytowych i

nadwyżkowych pozwalają stwierdzić, że jest on podatny na zmiany w gospodarce lokalnej (np. zwolnienia grupowe, otwarcie nowych zakładów pracy) jak też trendy w gospodarce krajowej (rozwój budownictwa, emigracja zawodowa za granicę).

Analiza ofert pracy wskazuje, że mimo nadwyżki siły roboczej w znaczącej liczbie zawodów, nie wszystkie oferty są w pełni realizowane. Wynika to przede wszystkim z braku dopasowania wymogów zgłaszanych ofert do rzeczywistego poziomu i rodzaju kwalifikacji zawodowych posiadanych przez osoby bezrobotne. Część osób bezrobotnych posiada kwalifikacje zdezaktualizowane i nieodpowiadające nowoczesnym standardom pracy. Zmiany, jakie zachodzą w kształceniu zawodowym powinny być na bieżąco aktualizowane i uwzględniane w programach kształcenia. Uzupełnianie umiejętności zawodowych w zawodach wcześniej wykonywanych przez osoby bezrobotne okazuje się konieczne, ponieważ rynek pracy zmienia się bardzo dynamicznie. Dlatego też urząd pracy w oparciu o analizy z lat ubiegłych stara się sprostać wymaganiom lokalnego rynku pracy, organizując szkolenia w zawodach, na które jest zapotrzebowanie np. kierowca samochodu ciężarowego, operator maszyn poligraficznych, docieplanie budynków – tynki zewnętrzne, operator sprzętu ciężkiego.

Również obecne wyniki monitoringu pomagają ustalić kierunki szkoleń na rok 2010. Szkolenia powinny być adresowane zarówno do osób formalnie legitymujących się danym zawodem w celu aktualizacji umiejętności oraz osób, które posiadają zawód, na który nie występowało żadne zapotrzebowanie ze strony pracodawców (celem przekwalifikowania się).

Ciągły monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w dłuższej perspektywie czasu spowoduje zmiany na lokalnym rynku pracy poprzez zaniechanie kształcenia (lub ograniczenie) w zawodach nadwyżkowych a wzrost liczby absolwentów w zawodach deficytowych, a także zróżnicuje ofertę szkoleń dla osób bezrobotnych w związku, z czym zagrożenie długotrwałym bezrobociem powinno się zmniejszać.

*Opracował:
Marcin Ostrowski*